Rewarding Learning

Uimhir Lárionaid

Uimhir Iarrthóra

General Certificate of Secondary Education
2016

Foghlaim don tSaol agus don Obair: Modúlach

Aonad 3
Saoránacht Áitiúil agus Dhomhanda

[GLW41]

GLW41

DÉ hAOINE 13 BEALTAINE, MAIDIN

AM

45 nóiméad.

TREOIR D'IARRTHÓIRÍ

Scríobh d'Uimhir Lárionaid agus d'Uimhir Iarrthóra sna spásanna chuige sin ag barr an leathanaigh seo.
Ní mór duit na ceisteanna a fhreagairt sna spásanna chuige sin.
Ná scríobh taobh amuigh den achar bhoscáilte ar gach leathanach nó ar leathanaigh bhána.
Comhlánaigh le dúch gorm nó dúch dubh amháin. **Ná scríobh le peann glóthaí.**
Tá an t-iatán (ina bhfuil **Foinse A**) le húsáid le Ceisteanna **4** agus **5** i **Roinn B**.
Freagair **gach** ceist sa pháipéar seo.

EOLAS D'IARRTHÓIRÍ

Is é 40 an marc iomlán don scrúdpháipéar seo.
Measúnófar caighdeán na cumarsáide scríofa i gCeisteanna **4** agus **5**.
Léiríonn figiúirí idir lúibíní atá priontáilte ar thaobh na láimhe deise de leathanaigh na marcanna atá ag dul do gach ceist nó do gach cuid de cheist.

Roinn A

Freagair **gach** ceist sa roinn seo.

Cearta agus freagrachtaí maidir le saincheisteanna áitiúla, náisiúnta agus domhanda is ábhar don cheist seo.

1 **(a)** Ainmnigh foinse faisnéise **amháin** ina bhfaigheadh duine óg eolas faoi chearta an duine.

______________________________ [1]

(b) Mínigh cad é is Dearbhú Uilechoiteann Chearta an Duine ann.

____

____

____

______________________________ [2]

(c) Mínigh fáth **amháin** a bhfuil cearta an duine de dhíth ar dhaoine.

____

____

____

______________________________ [2]

Na príomhinstitiúidí daonlathacha agus an ról atá acu le cuimsiú, le ceart agus le daonlathas a chur chun cinn is ábhar don cheist seo.

2 **(a)** Ainmnigh dóigh **amháin** le dul i dteagmháil le Comhalta den Tionól Reachtach (CTR) (*MLA*).

______________________________ [1]

(b) Sainaithin agus mínigh ról **amháin** atá ag Roinn Oideachais Thuaisceart Éireann.

____

____

____

______________________________ [2]

(c) Sainaithin agus mínigh ról **amháin** atá ag Coiste Feidhmiúcháin Thionól Thuaisceart Éireann.

____

____

____

______________________________ [2]

Eagraíochtaí Neamhrialtasacha (ENRanna) (*NGOs*) is ábhar don cheist seo.

3 (a) Ainmnigh **dhá** áis atá de dhíth ar Eagraíocht Neamhrialtasach (ENR) (*NGO*) lena cuid oibre a dhéanamh.

1. ______________________________ [1]

2. ______________________________ [1]

(b) Sainaithin agus mínigh **dhá** bhuntáiste do dhuine óg as beith ag obair mar shaorálaí le hEagraíocht Neamhrialtasach (ENR)(*NGO*).

1. ______________________________

____

____

______________________________ [2]

2. ______________________________

____

____

______________________________ [2]

(c) Sainaithin **agus** mínigh **dhá** dhóigh a bhféadfadh Eagraíochtaí Neamhrialtasacha (ENRanna) (*NGOs*) cuidiú le daoine le linn tubaiste nádúrtha, m.sh. tuile, crith talún, gorta.

1. ______________________________

____

____

______________________________ [2]

2. ______________________________

____

____

______________________________ [2]

Roinn B

Freagair **gach** ceist sa roinn seo.

4 Léigh **Foinse A** agus bain úsáid aisti le cuidiú leat an cheist seo a fhreagairt.

(a) Mínigh **dhá** fháth a bhfuil dlíthe comhionannais tábhachtach sa tsochaí i dTuaisceart Éireann.

1. ____

____

____

____

____

____ [2]

2. ____

____

____

____

____

____ [2]

(b) Mínigh dóigheanna a bhféadfadh daoine a bhféiniúlacht chultúrtha a léiriú.

[6]

5 Agus tagairt á déanamh agat **do Foinse A agus** don eolas agat féin, luacháil an ról atá ag rialtas Thuaisceart Éireann maidir le coimhlint sa tsochaí a laghdú.

[10]

SEO DEIREADH AN SCRÚDPHÁIPÉIR

NÁ SCRÍOBH AR AN LEATHANACH SEO

Don Scrúdaitheoir amháin	
Uimhir Ceiste	**Marcanna**
1	
2	
3	
4	
5	

Marc Iomlán	

Uimhir Scrúdaitheora

Cuireadh isteach ar chead chun an t-ábhar cóipchirt uile a atáirgeadh.
I gcásanna áirithe is féidir nár éirigh le CCEA teagmháil a dhéanamh le húinéirí cóipchirt agus beidh sé sásta na hadmhálacha sin a fágadh ar lár a chur ina gceart amach anseo ach é a chur ar an eolas.

Rewarding Learning

General Certificate of Secondary Education

2016

Foghlaim don tSaol agus don Obair: Modúlach

Aonad 3

Saoránacht Áitiúil agus Dhomhanda

[GLW41]

DÉ hAOINE 13 BEALTAINE, MAIDIN

FOINSE A

Iatán: Saoránacht Áitiúil agus Dhomhanda

Le húsáid le Ceisteanna 4 agus 5.

FOINSE A
Comhionannas, Ilchineálacht agus Laghdú Coimhlinte

Cuidíonn na dlíthe comhionannais i dTuaisceart Éireann lena chinntiú go bhfuil cearta agus deiseanna comhionanna ag gach duine agus go bpléitear le gach duine go cothrom. Cuidíonn sé sin le gach duine a mhothú go bhfuil sé cuimsithe sa tsochaí agus laghdaíonn sé leithcheal i gcoinne grúpaí mionlaigh.

Is sochaí ilchineálach é Tuaisceart Éireann ó thaobh cultúir de. Is minic a roinneann daoine ó chultúir éagsúla a gcultúr féin trína bhféiniúlacht chultúrtha a léiriú le ceiliúrthaí, le damhsa agus le ceol traidisiúnta. Cuidíonn sé le daoine eile foghlaim faoina gcultúir agus spreagann sé sin sochaí atá níos cuimsithí.

Mar sin féin, is minic a bhíonn teannas agus coimhlint i dTuaisceart Éireann idir daoine ó ghrúpaí éagsúla. Ina measc sin, tá coimhlint idir Caitlicigh agus Protastúnaigh agus ionsaithe ciníocha ar dhaoine ó ghrúpaí eitneacha mionlaigh.

Tá laghdú coimhlinte agus tógáil sochaí níos síochánta ar cheann de na róil atá ag rialtas Thuaisceart Éireann. Cuidíonn sé lena leithéid a bhaint amach trí thacaíocht a thabhairt do thionscadail trasphobail, trí fheasacht ar chiníochas a ardú agus tríd an dlí a úsáid le daoine a chosaint ar fhoréigean.

Foinse: Príomhscrúdaitheoir